

Det här är Centrum för arbets- och miljömedicin (CAMM)

CAMM är ett kunskapscentrum inom Region Stockholm. Vårt uppdrag är att arbeta för en **jämlik och förbättrad folkhälsa** genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i **arbetsmiljön** och **omgivningsmiljön**.

AMM-kliniker i Sverige

Umeå, Uppsala, Örebro,
Linköping, Göteborg, Lund
och Stockholm

Organisation

Risker med störst sjukdomsbörda idag

- Omgivningsbuller
- Luftföroreningar
- **Otrygga anställningar**
- **Låg kontroll/Job strain**
- **Arbetsolyckor**
- **Fysiskt belastande arbete**
- **Obalans ansträngning-belöning**
- **Damm i arbetet**

Risker och områden som bedöms växa mest i betydelse på 10 år

- Barn och ungas närmiljö
- Klimatförändringar
- Trångboddhet
- **Arbetslivskriminalitet**
- Buller
- **Otrygga anställningar**
- Utanförskapsmiljöer
- **Tungt fysiskt arbete hos äldre**

CAMM:s verksamhet i korta drag

Kartläggning

Kunskapssammanställning

Kunskapsspridning & implementeringsstöd

Kunskapsspridning

Utbildningar &
workshops

Nyhetsbrev

Rapporter och
faktablad

Stöd vid
genomförande
av projekt

Öppet seminarieprogram

Arbetsmiljökrav i offentlig upphandling - ett verktyg för ett hållbarare arbetsliv?

Buller - hälsorisker, exponeringar och skyddsutrustning

Arbetstider och hälsa i sjukvården

Vad händer med arbetsmiljön när AI blir din chef?

Fysiskt tungt arbete - risker och hur kan vi förebygga dessa risker

Handeksem: Tidiga insatser, stor effekt

Nyhetsbrev

Arbetsmiljö och hälsa

- ett nyhetsbrev från Centrum för arbets- och miljömedicin

Så lyckas du med implementeringen av förändringar i arbetsmiljön

Många arbetsgivare är medvetna om riskerna i arbetsmiljön men utmaningen ligger ofta i själva implementeringen av lösningen. Psykologen och forskaren Emma Cedstrand beskriver varför förändringsarbetet så ofta stannar vid analys – och vad som krävs för att nya arbetssätt ska bli en hållbar del av vardagen.

[Läs mer](#)

Nytt EU-direktiv skärper asbestk behövs göras

Asbestexponering i arbetsmiljön har åter hamnat i fokus. De brister i hanteringen, dels på ett nytt EU-direktiv med skärpt asbestdirektiv implementeras nu i Arbetsmiljöverkets föreskrifter för asbest. Enligt experter kan skyddet dock fortfarande vara

[Läs mer](#)

Nyhetsbrevet Arbetsmiljö och hälsa

Nytt projekt ska göra sjukintyget till bättre stöd för arbetsgivare vid psykisk ohälsa hos medarbetare

För att underlätta återgång i arbete för medarbetare med psykisk ohälsa ska ett nytt forskningsprojekt undersöka hur sjukintyget kan användas mer effektivt för att ge arbetsgivare råd om åtgärder på arbetsplatsen. Bakom projektet står Centrum för arbets- och miljömedicin och Karolinska Institutet.

[Läs mer](#)

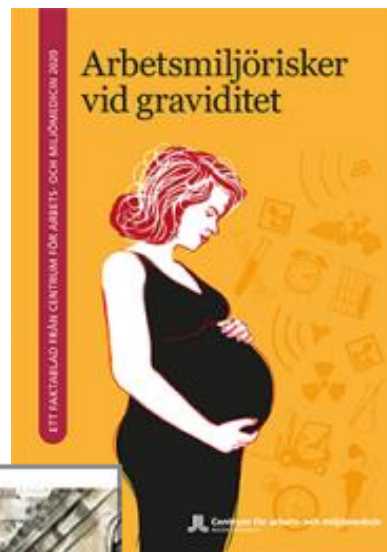
Fem frågor om arbetsmiljö och hälsa: Så påverkas vi av damm i arbetet

Att exponeras för damm och rök i arbetsmiljön är vanligt och kan leda till allvarliga hälsoproblem. Luftvägsbesvär, astma, KOL och cancer är några exempel. Nästan var femte yrkesverksam i Sverige utsätts regelbundet för luftföroreningar i jobbet och i vissa branscher betydligt fler. Karin Grahn, yrkeshygieniker och forskare vid Centrum för arbets- och miljömedicin, svarar på fem frågor om damm i arbetsmiljön och dess hälsoeffekter.

[Läs mer](#)

Rapporter & faktablad

Skäddarsydda föreläsningar

hör av er: ninni.norlinder@regionstockholm.se

Vi bevakar den arbetsrelaterade (o)hälsan

Bevakning

- Stärka kunskapen om arbetsmiljö och den arbetsrelaterade hälsan i Stockholms län, särskilt fokus på de risker som bidrar till störst sjukdomsburden i regionen.
- Bidra till jämlik hälsa i länet genom att följa och analysera trender och utveckling över tid vad gäller exponeringar och hälsoutfall i utsatta områden och grupper.

Kommunikation

- **Bidra med beslutsstöd till regionens nämnder, verksamheter och andra aktörer**
- **Skapa nytta för arbetslivet genom att tillhandahålla underlag**

Arbetshälsorapport

Yrkes- bransch- eller temarapporter

Några pågående projekt

Att förlänga arbetslivet

Om insatser på arbetet för äldre medarbetare

Magnus Linnarud Johansson
Karin Berglund
Katarina Kjellberg

Hållbart och långt arbetsliv

- Stor enkätundersökning bland äldre anställda på företag i Sverige med minst tio medarbetare.
- Framtagande av personalpolicys, rapporter för specifika branscher mm

"Två av tre äldre arbetstagare i Sverige räknar med att gå i pension före riktåldern på 67 år som införs 2026. Samtidigt skulle många kunna tänka sig att arbeta längre om det fanns möjlighet till förändrade arbetsvillkor."

Arbetsmiljökrav i offentlig upphandling

Förbättra arbetsmiljöarbetet i högriskbranscher, främja **sund konkurrens och **minska utrymmet för arbetslivskriminalitet** inom offentligt upphandlad verksamhet.**

CAMM (och KI) som resurs i ert arbete i Stockholms län

CAMM kan (utifrån befintlig kunskap) exempelvis bidra med dialog och underlag gällande:

Riskprofilsunderlag med
tillhörande
behövlighetsbedömning
och förslag på krav

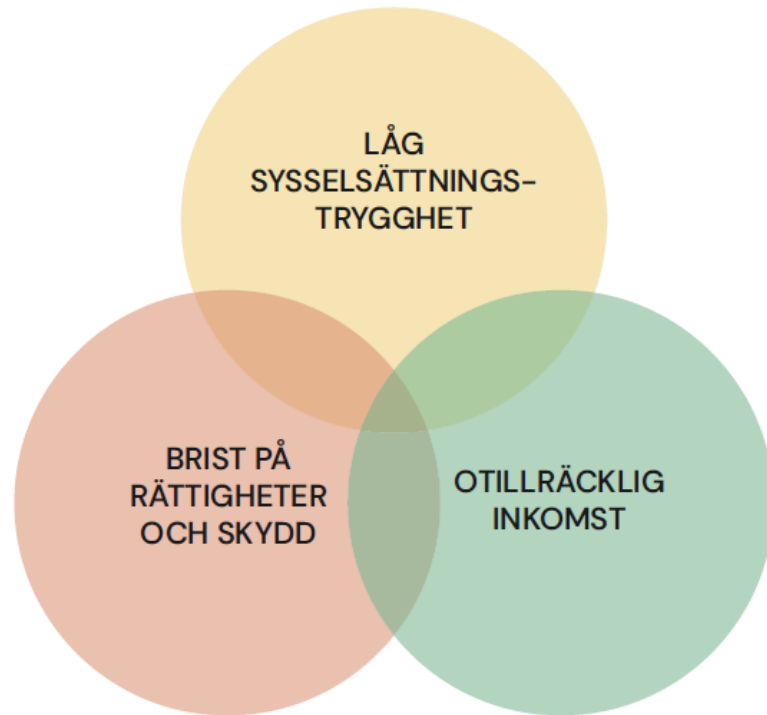
Förslag på
utvärderingskriterier

Råd och praktiskt stöd
vid anbudsutvärdering

Råd och praktiskt stöd
vid uppföljning

Fokus högriskbranscher: Städ, bygg, hemtjänst, HVB-hem, taxi/färdtjänst

Atypiska sysselsättningar med låg kvalitet

- Har en **låg grad av sysselsättningstrygghet**, exempelvis genom korta anställningar och uppdrag, oklara anställningsförhållanden, oförutsägbart schema och ofrivilligt deltids- arbete.
- Ger en **otillräcklig inkomst** både genom nivån på lönen men också som en konsekvens av deltidsarbete.
- Har **brist på rättigheter och skydd**, exempelvis genom svårigheter att kvalificera sig för social- eller arbetslöshetsförsäkringar, sämre förutsättningar för en god arbetsmiljö, genom brist på arbetstagarrepresentation eller avsaknad av kollektivavtal.

De 15 yrken med högst antal 2020

Yrke	Antal	Andel (%)
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	22231	46,8
Städare	21860	32,8
Vårdbiträden	17638	33,4
Butikssäljare, dagligvaror	16727	26,5
Barnskötare	16037	22,3
Personliga assistenter	14580	26,2
Kockar och kallskänkor	11926	33,2
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	11897	10,1
Elevassistenter m.fl.	8097	26,1
Fastighetsskötare	7966	21,1
Hovmästare och servitörer	7584	57,5
Grundskollärare	7293	7,3
Lastbilsförare m.fl.	7063	13,9
Taxiförare m.fl.	3804	44,8
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	3780	4,9
Uppfödare och skötare av lantbrukets husdjur	2385	49

Hälsoeffekter av låg
sysselsättningskvalitet är
jämförbart med
arbetslöshet

JOBBAFRISK

🔊 Lyssna 🌐 Language

Fyll i ett sökord

Sök

[Start](#) [Hälsoguide](#) [Jobbguide](#) [Utbildning](#) [Arbetsmiljörisiker](#) [Frågor och svar](#) [Mer information](#) [Om oss](#)

Välkommen! Jobbafrisk.se vänder sig till dig som ska välja utbildning eller yrke och letar efter information om hur du kan få ett hållbart arbetsliv. Här finns information om yrken, hälsorisker och hur man kan skydda sig för att hålla sig frisk under hela arbetslivet. Arbetar du som studie- och yrkesvägledare inom skola eller arbetsliv, är du rektor, yrkeslärare, arbetar inom elevhälsan eller hälso- och sjukvård, Arbetsförmedlingen med mera, eller är vårdnadshavare? Då kan du också ha nytta av den information som finns här och du kan även hitta mer fakta under sidan mer information.

Byt till JobbaFrisk NPF-hemsidan

För yrkesverksamma

Prenumerera på vårt nyhetsbrev

jobbafrisk.se

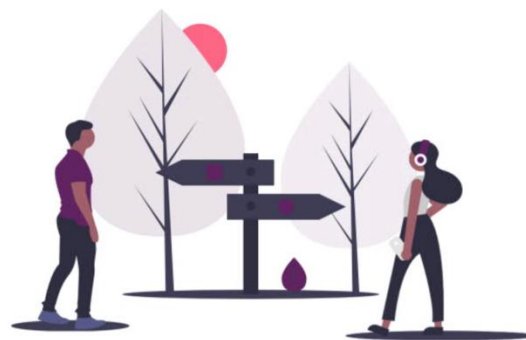
JOBBAFRISK NPF

🔊 Lyssna 🌐 Language

Fyll i ett sökord

Sök

[Start](#) [Om NPF](#) [NPF Studier](#) [NPF Arbetsliv](#) [NPF Frågor och Svar](#) [Mer information](#) [Om oss](#)

JobbaFrisk NPF vänder sig till dig med en NPF-diagnos som ska välja utbildning eller yrke, till dig som är studie-yrkesvägledare, rektor, arbetar inom elevhälsan/hälso- och sjukvård, är yrkeslärare eller anhörig. Här finns information om NPF, stöd för studier och stöd för ett hållbart arbetsliv. Innehållet är baserat på vetenskapliga väl dokumenterade fakta.

Byt till JobbaFrisk-hemsidan

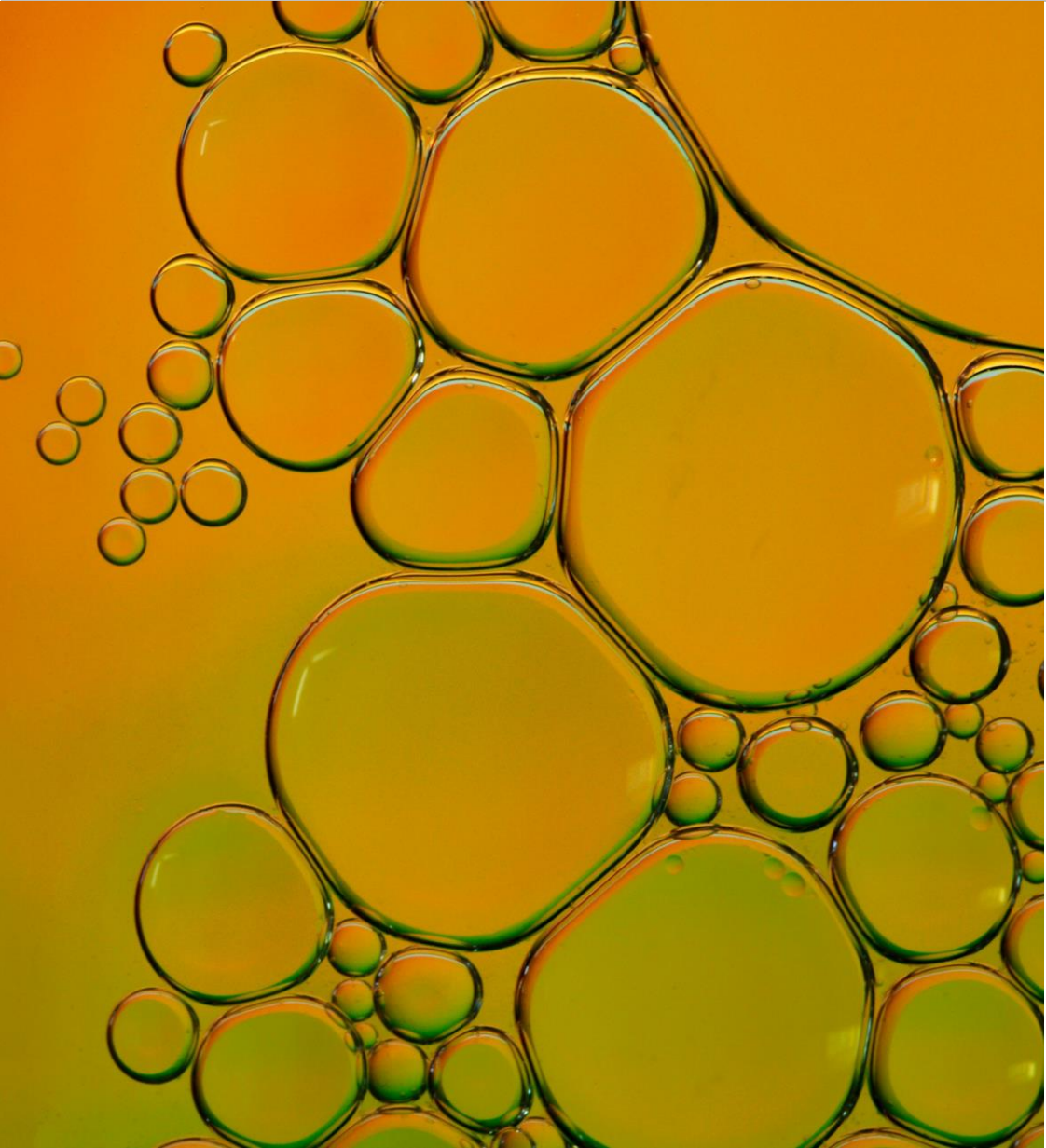
För yrkesverksamma

Prenumerera på vårt nyhetsbrev

jobbafrisknpf.se

Kemiska exponeringar

Innehåll

- Vad är en kemisk riskkälla?
- Vilka hälsorisker kan uppstå vid hantering av farliga kemiska produkter?
- Hur vet man om man är exponerad?
- Ansvaret ligger hos arbetsgivaren
- Hur får vi koll på kemiska risker på jobbet?
- Sammanfattning
- Faktablad, checklistor och webinarier

Kemisk riskkälla

En kemisk riskkälla är något som kan skada människors hälsa på grund av sitt innehåll av kemiska ämnen

- Kemiska produkter
- Avgaser, damm, heta vätskor
- Kosmetiska produkter, läkemedel
- Material med farliga ämnen

Hälsorisker

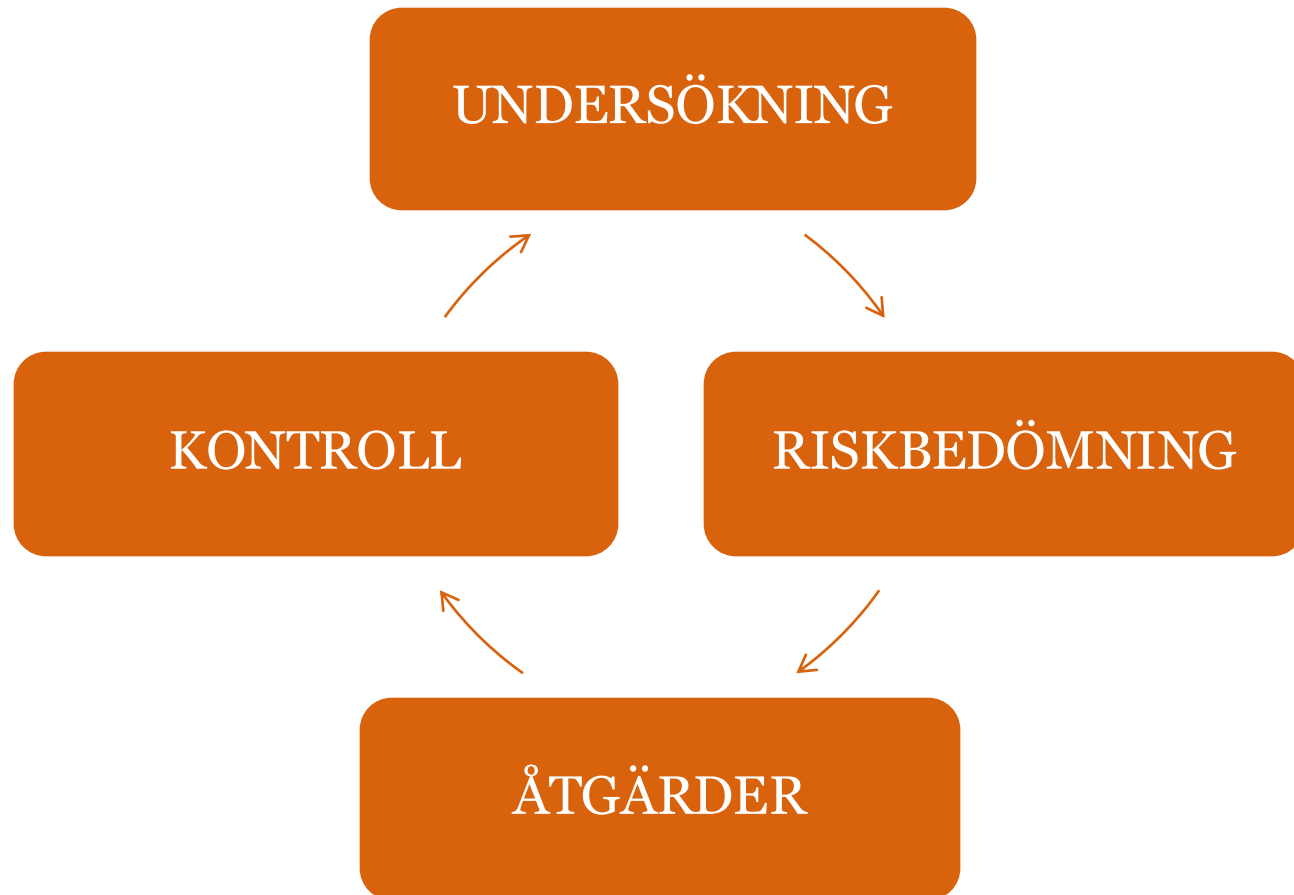
- Direkta hälsoskador eller död
- Astma eller eksem
- Frätskador på hud och ögon
- Cancer, fosterskador, organskador
- Reagera med andra ämnen, bilda giftig gas
- Brand eller explosion

Är jag exponerad?

1. Finns exponering?
Ja/nej
 2. Tidigare mätningar,
referensmätningar
 3. Exponeringsmätning
för jämförelse mot
gränsvärde
- Ta hjälp av
företagshälsovården!

Systematiskt arbetsmiljöarbete

- Gäller för alla arbetsgivare
- Arbetsgivaren är ansvarig men alla behöver medverka

Vägledning till
systematiskt
arbetsmiljöarbet
e www.av.se

Få koll på kemiska risker på jobbet

- Checklista!
- Kemiska risker - Prevent Checklistor

Lista kemiska produkter

- Produktens namn
- Användningsområde
- Hälssofarlig/miljöfarlig?
- Informationsblad
- Förvaring

Produktens namn	Användningsområde	Mängd föregående år:	Klassificerad som hälso- eller miljöfarlig:	Info. hälso- och miljöfarligt på förpackningen	Miljömärkning	Finns varuinf o. blad	Förvaring
1. Indusafe Grovrent	Fettlösning kök	450 liter	Ja	Ja	Nej	Ja	Dunkar
2. Indusafe Universal	Fettlösning kök	75 liter 660 liter försäljning	Ja	Ja	Nej	Ja	Dunkar 1 liter flaska

1. Indusafe Grovrent Vid stänk i ögon spola med mycket vatten och kontakta läkare.
Vid hudkontakt skölj med mycket vatten
Skyddsutrustning, handskar och skyddsglasögon ska användas.
2. Indusafe Universal Irriterar ögon, upprepade kontakt med hud kan ge torr hud och sprickor. Skölj med vatten och ögondusch
Skyddsutrustning, handskar och skyddsglasögon ska användas.

Säkerhetsdatablad – farliga egenskaper, risker och skyddsåtgärder

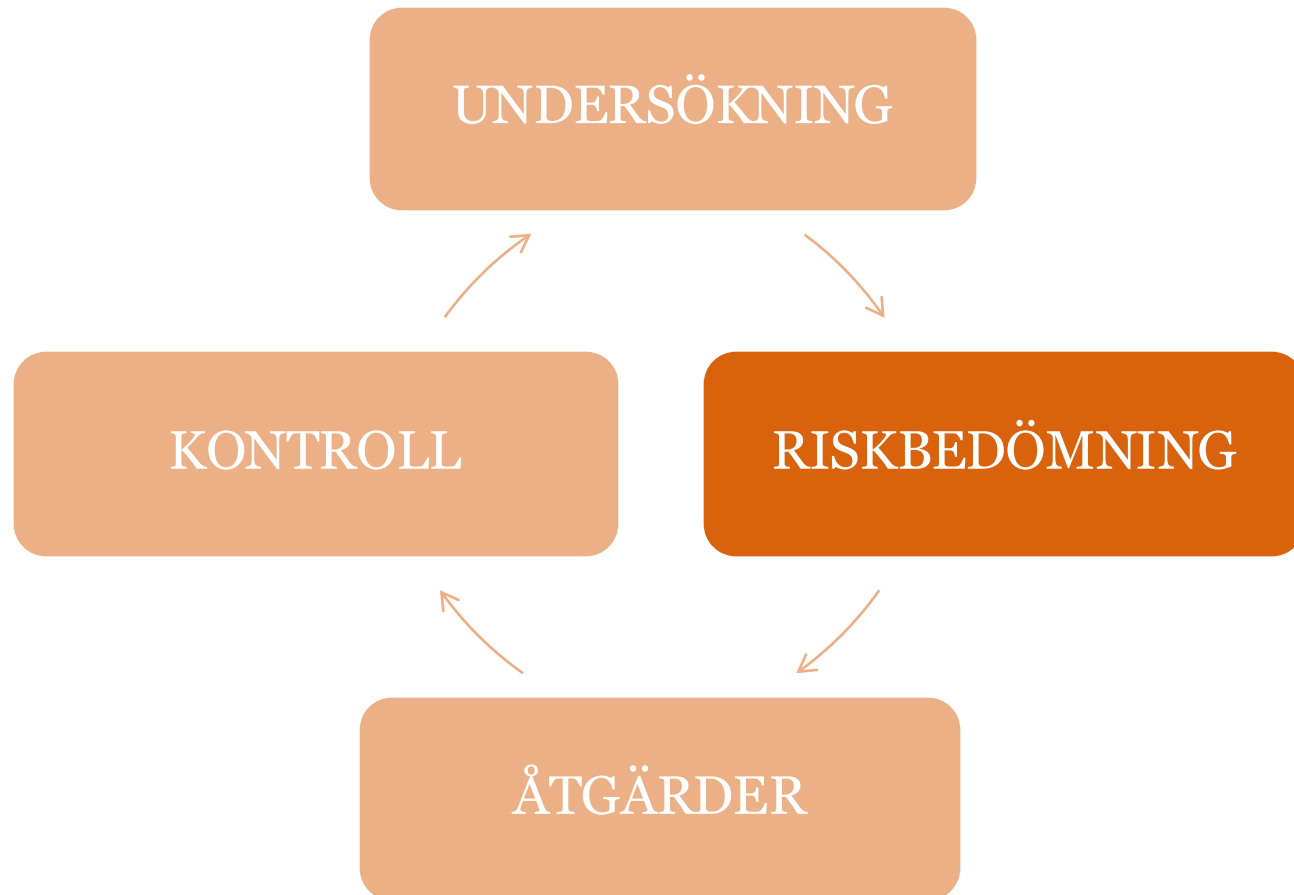
- Ämnen och blandningar som är klassificerade som farliga
- Ej läkemedel och kosmetiska produkter

Snabbguide!

16 kapitel

- 2. Farliga egenskaper
- 8. Begränsning av exponeringen/personligt skydd
- 11. Toxikologisk information
- 13. Avfallshantering

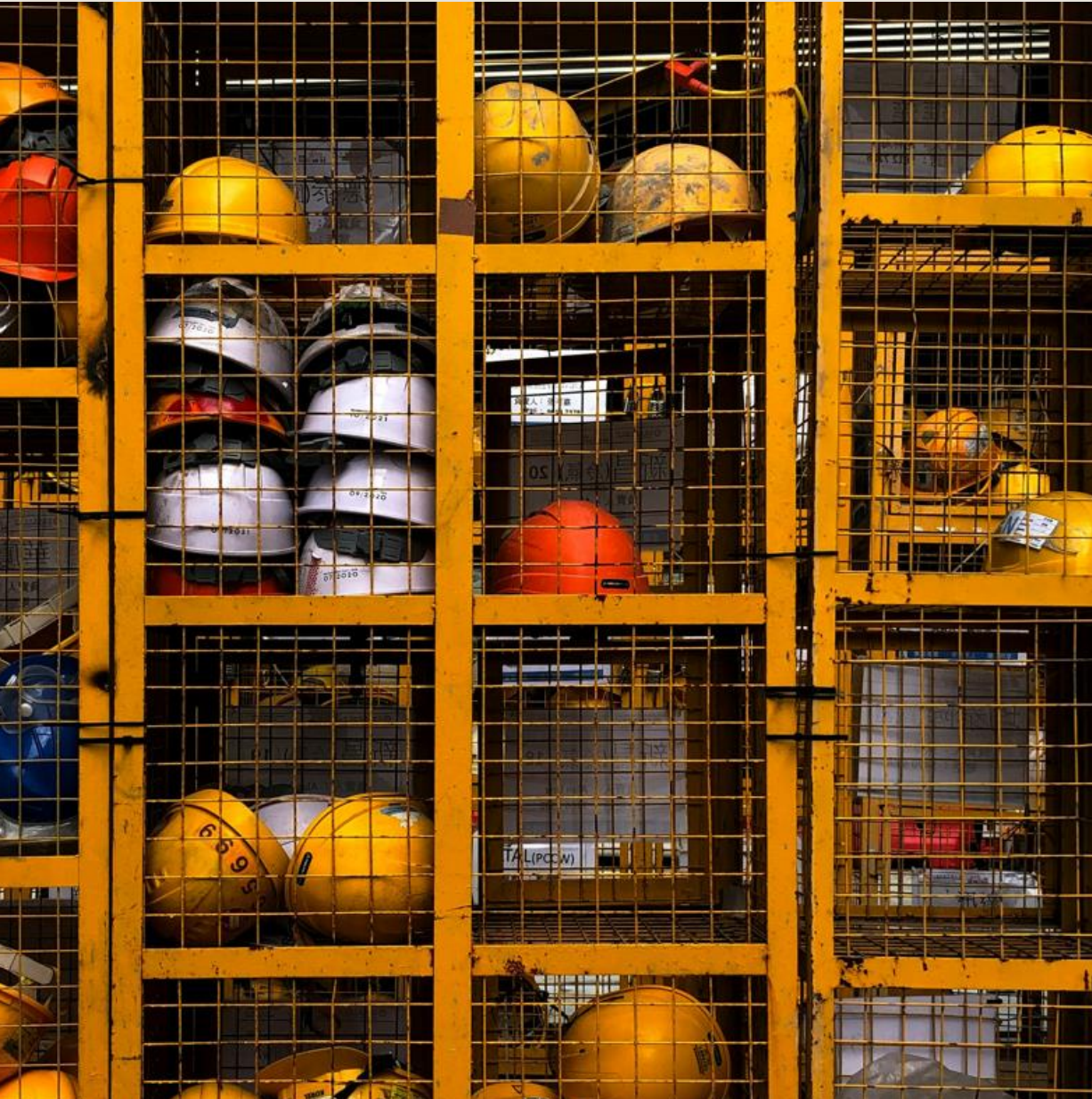
Riskbedömning

- Utgå från listan med kemiska riskkällor
- Identifiera farliga situationer
- Bestäm vilka åtgärder som behövs

Ersätt med mindre skadliga ämnen

- Går det att ta bort produkten?
- Finns det mindre skadliga alternativ?

Skriftlig information

- Risker
- Hantering
- Skyddsutrustning
- Förvaring
- Avfall

Ventilation

- Finns dragskåp, dragbänk, punktutsug?
- Kontrolleras luftflöde?

Medicinska kontroller

- Särskilda regler för vissa skadliga ämnen
- Personer med lungsjukdom får inte arbeta med vissa ämnen som kan skada lungorna

Sammanfattning

- Innan du börjar jobba
 - Information om risker
 - Säker hantering
 - Skyddsutrustning

Faktablad och webinarier

- På vår hemsida finns faktablad och schema för utbildningar

Aktuella seminarier och utbildningar

19
Nov

Kontaktallergi – från misstanke till diagnos

26
Nov

Kemiska risker vid metallåtervinning

1
Dec

Arbetsmiljöns betydelse för KOL

Tack för uppmärksamheten!

Om mottagningarna och arbetsskadeutredningar

CAMM 's mottagningsverksamhet

Andreas Viklund, specialistläkare i arbets- och miljömedicin

Enheten för Arbetsmedicin, Centrum för arbets- och miljömedicin, Stockholm

CAMM är ett kunskapscentrum inom Region Stockholm. Vårt uppdrag är att arbeta för en jämlik och förbättrad folkhälsa genom att identifiera, bedöma och förebygga hälsorisker i **arbetsmiljön** och **omgivningsmiljön**.

CAMM 's patientmottagningar

Arbets- och miljömedicinska mottagningen

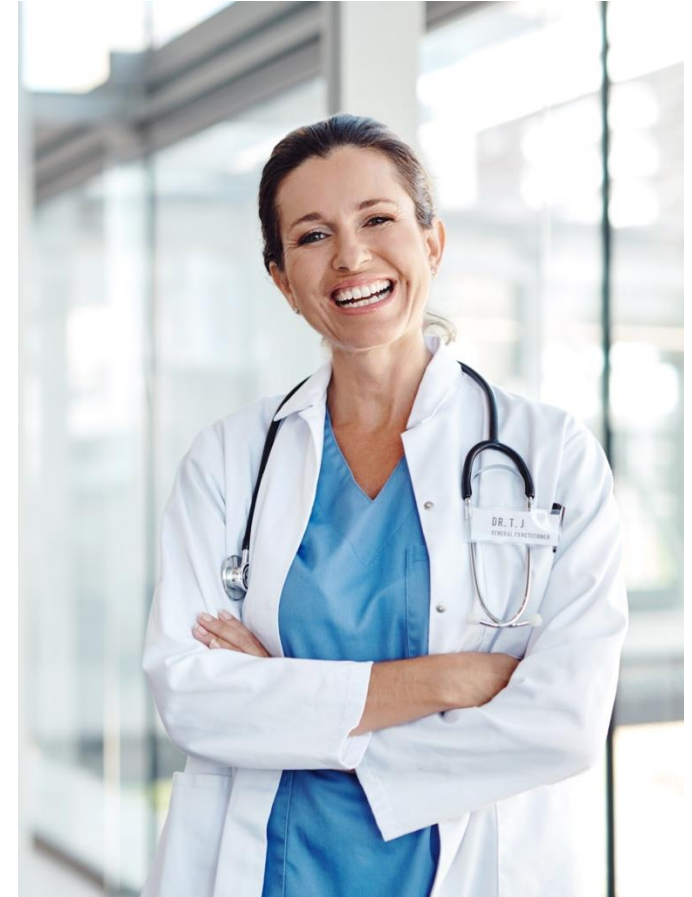
Utredning för sambandsbedömningar, arbetsskadeutredningar mm.

Hudallergimottagningen

Utredning av arbets-och miljörelaterade hudbesvär. Utreder kontaktallergier samt ger handeksemråd och handskrådgivning.

Allergikonsulentmottagningen

Utbildar personal i förskolor/skolor för att göra anpassningar och upprätta rutiner för det specifika barnets allergi och behov. Hembesök för inventering av inomhusmiljön. Remiss från Barnallergikliniker, Barn och ungdomsmedicinska mottagningar, vårdcentraler.

Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen vid Centrum för arbets- och miljömedicin (Camm)

Andreas Viklund, specialistläkare i arbets- och miljömedicin
Enheten för Arbetsmedicin, Centrum för arbets- och miljömedicin,
Stockholm

Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen

- ☐ Tar emot patienter på läkarremiss, huvudsakligen från Stockholms län. De flesta remisser kommer från distriktsläkare, företagsläkare och sjukhusläkare.
- ☐ Utredning/sambandsbedömning för patienter med besvär som misstänks bero på arbetet eller omgivningsmiljön, t ex kemiska, fysikaliska, belastningsergonomiska eller psykosociala faktorer i arbetsmiljön. Även expertstöd vid t ex tjänstbarhetsbedömningar via företagshälsovård.
- ☐ Telefonrådgivning till gravida som inte har företagshälsovård.
- ☐ Telefonrådgivning till vårdgivare, myndigheter, fackförbund eller branschorganisationer. Vi ger inte rådgivning till privatpersoner.
- ☐ På mottagningen finns: läkare, yrkeshygieniker, ergonom, sjuksköterska, psykolog, kurator, medicinsk sekreterare, receptionist.

Arbets- och miljömedicinska patientmottagningen, forts.

- ☐ De vanligaste orsakerna till utredning är vibrationer, olika typer av kemikalier, plaster, damm och fysisk belastning.
- ☐ Det handlar ofta om luftvägsbesvär, vibrationsskador, belastningsskador, medicinska tjänstbarhetsbedömningar eller rådgivning kring skyddsutrustning och eventuella behov av arbetsbyte. Ofta frågeställning om arbetsskadeutredning.
- ☐ Cirka hälften av remisserna besvaras med rådgivning utan patientbesök.
- ☐ Graviditetsutredningar (risker för fostret): Vanliga exponeringar är olika typer av kemisk exponering (t ex lösningsmedel, färger, lacker, limmer), buller, tunga lyft. Ofta en kombination av olika exponeringar.
- ☐ Vanliga yrken bland gravida egenföretagare (behöver särskilt intyg): ögonfransförlängare, nagelteknologer, frisörer, massörer, dansare, konstnärer, möbeltapetserare och hovslagare.

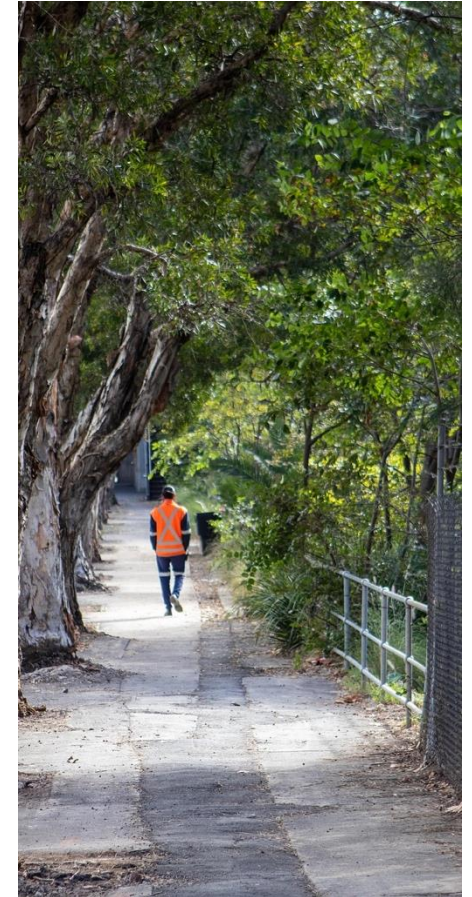
Exempel på riskyrken för arbetsorsakad sjukdom

- ❑ **Bagare:** T ex allergisk rinit och allergisk astma
-Sensibilisering för bageriallergen: Vetemjöl , rågmjöl, sojamjöl, korn, havre, Alfa-amylas.
- ❑ **Frisörer:** T ex astma
-Ökad risk för astma p g a exponering för bl a persulfater i blekmedel.
- ❑ **Billackerare och industrilackerare:** T ex astma
-Ökad risk för astma p g a exponering för diisocyanater, finns i plaster, lacker, färger.
- ❑ **Mekaniker, snickare, byggnadsarbetare:** T ex vibrationsskador och luftvägsbesvär såsom ökade astmabesvär, KOL vid långvarig och höggradig damm-exponering.
- ❑ **Lantbrukare:** T ex hypersensitivitetspneumonit (allergisk alveolit)
-Ökad risk för interstitiell lungsjukdom p g a exponering för organiskt damm, t ex möjligt hö, djurproteiner. Även ökad risk vid kontakt med fåglar.

Behövs en arbetsskadeutredning hos oss?

- **Medicinsk eller preventiv vinst?**
 - Tex vid vibrationsskada hos byggarbetare eller lungsjukdom pga kemikalier.
- **Söka Livränta från Försäkringskassan?**
 - Har sjukdomen orsakats av jobbet?
 - Påverkar sjukdomen förmågan att skaffa inkomst minst 1 år framåt?
 - Har patienten har gjort en inkomstförlust med minst 1/15 ?
- **Söka ersättning från AFA?**
 - Ansluten till AFA? (-Ja vid kollektivavtal)
 - Har sjukdomen uppstått på grund av jobbet?
 - Finns sjukdomen på ILO-listan? (-annars inväntas FK 's bedömning)

Sambandsbedömning, arbetsskada?

- **Stämmer anamnesen?**
 - Symtom, sjukdom, diagnos?
- **Stämmer exponeringen?**
 - Relevant och tillräcklig exponering?
- **Stämmer tidssambandet?**
 - Tillräcklig exponering som föregått symtomen?
- **Finns vetenskapligt stöd?**
- **Kan det vara något annat?**

Vi har pratat om:

Arbets- och miljömedicinska mottagningen

Utredning för sambandsbedömningar, arbetsskadeutredningar mm.

Hudallergimottagningen

Utredning av arbets-och miljörelaterade hudbesvär. Utreder kontaktallergier samt ger handeksemråd och handskrådgivning.

Allergikonsulentmottagningen

Utbildar personal i förskolor/skolor för att göra anpassningar och upprätta rutiner för det specifika barnets allergi och behov. Hembesök för inventering av inomhusmiljön. Remiss från Barnallergikliniker, Barn och ungdomsmedicinska mottagningar, vårdcentraler.

Läs mer på:

De tre mottagningarnas websidor:

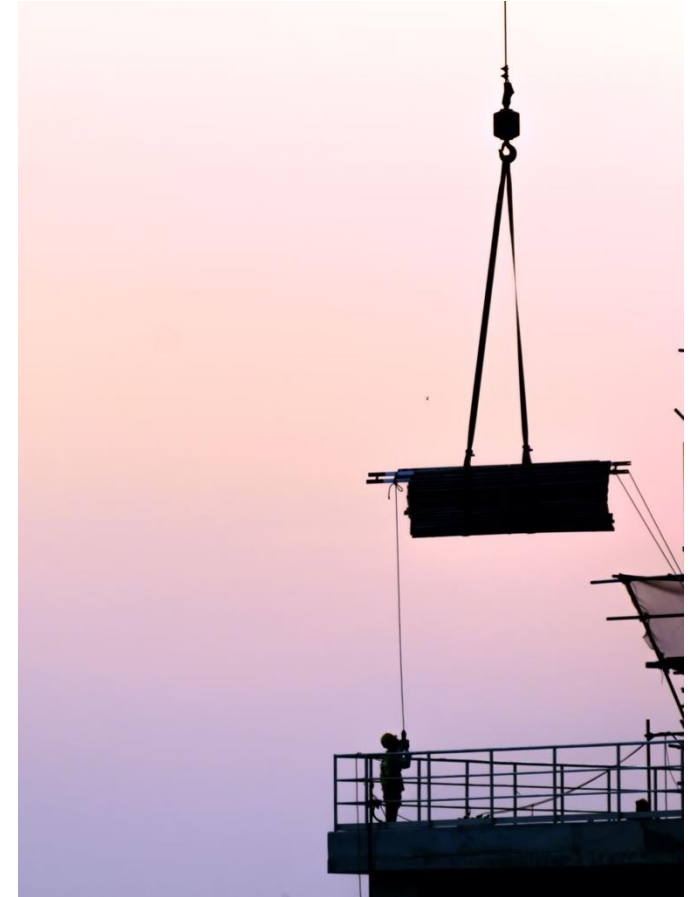
<https://www.camm.regionstockholm.se/patientmottagning/>

Försäkringskassan om Livränta vid arbetsskada:

<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/sjuk-eller-skadad/arbetsskada/livranta-vid-arbetsskada>

AFA Försäkring om Arbetsskadeförsäkring:

<https://www.afaforsakring.se/forsakring/arbetsskadeforsakring>

Tack för att du deltog!

Prenumerera gärna på våra nyhetsbrev, länk
kommer i mailet efter utbildningen

<https://www.camm.regionstockholm.se/var-verksamhet/nyhetsbrev/>